

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

17 жовтня 2024 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте тоді розпочинати засідання комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Сьогодні у порядку денному вісім питань.

Перше. Про стан забезпечення підручниками та посібниками закладів загальної середньої освіти у 2024/2025 роках.

Друге. Про проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року".

Третє. Про проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державну таємницю" щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці".

Четверте. Про проект Закону України "Про внесення змін до статті 49 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" щодо уточнення вимог до фахівців, які мають право здійснювати тренерську діяльність".

П'яте. Про проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо збереження цінної історичної забудови в населених пунктах".

Шосте. Про проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються торговельного мореплавства та судноплавства на внутрішніх водних шляхах".

Сьоме. Про продовження виконання стипендіаткою пані Чернящук наукової роботи за новим місцем роботи і продовження виплати їй стипендії.

Восьме. Різне.

Колеги, чи є зауваження, доповнення, пропозиції до порядку денного?

Якщо ні, то прошу проголосувати. Хто – за порядок денний?

ПАВЛЕНКО Р.М. Павленко – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачу, є. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

У мене є до вас пропозиція: почати з другого пункту з проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року через те, що Роману Павловичу треба буде через годину йти на міжпарламентську зустріч, тому ми будемо змушені його відпустити.

Колеги, немає заперечень, якщо ми змінимо порядок денний? Ні. Тоді давайте з цього і почнемо, бо далі буде контрольне питання, воно займе певний час, щоб ми встигли те, що нам зараз дуже потрібно.

Отже, тоді пункт другий. Про проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року" (реєстраційний номер 12053). Доповідачем є голова комітету як автор законопроекту, перший приймні, і співдоповідачем є Юлія Миколаївна Гришина.

Шановні колеги, якщо дуже коротко. Цей проект закону залишає ті самі умови, які були минулого року під час проведення вступної кампанії, з невеличкими технічними змінами, які потрібні для Українського центру оцінювання якості освіти, для того щоб робота була більш ефективною і більш такою, юридично чистою, скажімо так, для більшої зручності. Це, власне, все з мого боку. Юлія Миколаївна, вам щось доповнити? Будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, я як співдоповідач можу доповнити тільки те, що ми отримали всі експертні висновки. Вони всі фактично є позитивними. Є декілька зауважень ГНЕУ, але вони технічні, ці зауваження. Ми розглянули детально цей законопроект на засіданні підкомітету. Була активна дискусія. І якщо, я не знаю, хтось з депутатів ще хоче висловитись, я, Сергій Віталійович, від себе хочу декілька слів сказати, про що була дискусія в нас на підкомітеті.

Я фактично ініціювала цю дискусію щодо кількості предметів, які ми зараз голосуємо. І те, що ми взагалі говорили про ситуацію, яка пов'язана з кількістю наших вступників, про те, як вони складають національний мультипредметний тест, і яка кількість проблем і так далі. Дискусія точилася з приводу того, скільки предметів, чи залишати чотири предмети, чи, можливо, там, три предмети і так далі. Тому що я цю дискусію піднімала, і мене це питання хвилює, те, що з

кожним роком все гірше складають наші діти національний мультипредметний тест. І ми бачимо, що війна триває, повномасштабне вторгнення, і фактично це не сприяє, звичайно, маємо освітні втрати, це не сприяє тому, що наші діти стають сильнішими і мають кращі результати. Тому у мене таке є занепокоєння щодо того, чи доцільно ставити, продовжувати ці чотири предмети. Про це ми дискутували, тому фактично... В мене така думка, мене це питання турбувало, ми його обговорювали. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи є ще в когось бажання висловитись з цього питання? Я від себе тоді додаю, відреагую, скажімо. Юлія Миколаївна, я думаю, що те, що наші діти складають... Ну, по-перше, не можна порівнювати НМТ минулого року з НМТ нинішнього року і з НМТ наступного року, вони різні, питання різні, та і будь-яке, напевно, НМТ чи ЗНО між собою порівнювати не варто. Ну і, скажімо так, зменшення або зниження, або зміна взагалі вимог до НМТ, в принципі, не вирішує ті проблеми. Це боротьба з наслідками, це не боротьба з причинами. Абсолютно правильно, скажімо так, звернули увагу на причини. Да, є освітні втрати. Да, є зниження якості освіти. Нам в першу чергу з цим треба боротися, шукати шляхи, як нам підвищити якість освіти, які ще інструментарії дати школам, які ще інструментарії дати в частині дистанційної освіти, які технологічні рішення їм дати для того, щоб, які матеріали, контентом допомогти і так далі, або допомогти підвищувати кваліфікацію вчителів, вчити їх новим системам, роботі на нових технологічних платформах. Над цим, конечно, треба сфокусувати увагу в першу чергу. Зміна умов НМТ – це просто боротьба з наслідками того, що ми отримуємо на виході зі школи. Оце, конечно, нам всім болить, і комітету болить, і вам особисто, тому дякуємо вам за особисте лідерство в цьому питанні. Шановні колеги, хтось ще хоче долучитися до обговорення? Ні.

Є пропозиція в проєкті рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти його за основу і в цілому. Ніхто не буде проти? Тому що чим раніше ми дамо нашим вступникам можливість і розуміння того, в яких умовах, до чого їм готуватись, тим простіше буде і їм, і нам, і Українському центру оцінювання якості освіти. Шановні колеги, якщо немає більше бажаючих...

_____. *(Не чути)*... минулого року, я правильно розумію?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Да. Ми залишаємо ті самі принципові умови, які були минулого року, все те, про що ми колективно з вами мали невелику домовленість минулого року. Якщо немає більше бажаючих виступити... Наталія Романівна, бачу, точно захоче виступити. Дякую, що долучилися до засідання комітету.

ПШПА Н.Р. Це так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прокоментуйте? А, да, пам'ятаю, точно прокоментуйте.

ПШПА Н.Р. Так, прокоментую. Перепрошую, зупинилася на кілька хвилин, в дорозі... інтернет. Так, в мене цей момент, в законі я підтримую зміни, ну як би там проговорений, який він і що, я тільки хочу нагади, що і міністр виступив, і ніби між нами є згода, хочу переконатися, чи точно вона є, що планується 10 відсотків запитань в тесті з історії, що вони ...*(Не чути)* стосуватися із теми України-Руси?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, пам'ятаю, в нас була така домовленість з Міністерством освіти, проговорювали ми це попередньо.

Може, пані Тетяна прокоментує?

ВАКУЛЕНКО Т.С. Дякую за запитання. Добрий день, колеги. Дякую за підтримку. Власне, є принципова домовленість щодо того, що в наказі Міністерства освіти, який і закріплює ті теми, які ми будемо пропонувати учасникам, така норма буде. Ми так само підтверджуємо, що кількість завдань загальна в тесті від цього не зміниться, структура тестової форми не зміниться, але буде частка завдань, які будуть стосуватися історії України-Руси.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталія Романівна, ви задоволені?

ПШПА Н.Р. Дякую. Думаю, що ми таке зважене рішення знайшли, щоби не збільшити шалену кількість тем. І тішить те, що ми, в принципі, найшвидше з часу широкомасштабного вторгнення прийняли таке рішення і всім, в принципі, досить зрозуміло, як буде відбуватися НМТ цього року. Так, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталія Романівна, немає сенсу це прописувати в рішенні комітету додатково. Наша домовленість влаштовує?

ПШПА Н.Р. Думаю, що да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Супер. Тоді хто ще хоче висловитися з цього питання, колеги народні депутати? Якщо немає бажаючих, тоді переходимо до прийняття рішення. Ставлю на голосування проект рішення комітету.

Перше. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України включити проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України.

Друге. Відповідно до пункту 1 частини першої та частини другої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України реєстраційний номер 12053 за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити голову комітету.

Шановні колеги, прошу проголосувати. Хто – за?

ППА Н.Р. Піпа – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – утримався?

ГРИШИНА Ю.М. Утрималась.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Миколаївна – утрималась. Всі інші – за.

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Повертаємося до звичного порядку денного. Отже, пункт перший порядку денного: про стан забезпечення підручниками та посібниками закладів загальної середньої освіти у 2024/2025 роках. Доповідачем є представник Міністерства освіти і науки вочевидь пані Надія і співдоповідачем є Сергій Валерійович Колебошин. Прошу, пані Надія, будь ласка, вам слово.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Дякую. Чути? Дякую. Вітаю, шановний голову, шановні народні депутати, шановні колеги! Якщо можна вивести невеличку презентацію, буде чудово, для візуальності певних цифр і зручності їх сприйняття. Отже, у 2024 році ми мали 1,5 мільярда гривень для виконання

бюджетної програми "Загальнодержавні заходи у сфері освіти", зокрема на друк підручників, посібників, які мали бути доставлені до регіонів. Відповідно до кошторису це передбачало друк чотирьох основних позицій: підручники 7 класу Нової української школи загальним накладом 7 мільйонів 755 тисяч 820 примірників; підручники історичної освітньої галузі для 11 класу з накладом близько 748 тисяч примірників; підручники для дітей з особливими освітніми потребами загальним накладом 661 тисяча примірників; і підручники зі шрифтом Брайля загальним накладом 37 тисяч примірників.

Якщо говорити про реалізацію поставленої задачі, це буде слайд другий, відповідно станом на зараз ми маємо наступну картину. Це дані на 14.10.2024 року. 99 відсотків надрукованих і доставлених підручників до обласних баз складає 99,4 відсотка. Сюди входить 104 назви підручників, це 7 клас, як вже було зазначено, і загальний наклад, ви так само могли би бачити на слайді, це 7 мільйонів 714 тисяч 505 примірників. Якщо говорити про підручники, надруковані мовами національних меншин, то показник виконання – 84 відсотки. Якщо говорити про виконання другої доставки до обласних баз категорії для дітей з ООП, то виконання – 74,9 відсотки. Загальний наклад теж там – 448 тисяч, і це 68 назв підручників. Шрифтом Брайля наразі надруковано і доставлено 10 відсотків з наступних причин. Специфіка другого підручника для дітей з особливими потребами і шрифтом Брайля вимагає проведення і завершення конкурсної процедури, після тієї експертизи йдуть підручники на адаптацію, і це займає в кращому випадку півтора місяці. Більше деталей зможе надати на запит очільник українського ІМЗО (Інституту модернізації розвитку освіти) пан Євген.

Якщо тепер наступним кроком йти до реалізації доставки до регіонів, будь ласка, слайд 5, якщо можна, то ситуація є наступною. Підручники для сьомого класу доставлені в усі області, окрім шести, у ста відсотках, за оперативними даними, отриманими від областей. Ті шість областей, де підручники ще не в повному обсязі доставлені до закладів освіти, є Хмельницька, Херсонська, Харківська, Сумська, Запорізька і Волинська. Видно, що з цих шести областей три області – це ті, які перебувають, відносяться до прифронтових територій і відповідно причини затримки самими областями називаються такі, що пов'язані з безпековою ситуацією, і саме це позначається на даних показниках.

Щодо ситуації з доставкою підручників до закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами, тут ситуація є наступна. 85 відсотків мають вже підручники на місцях, мається на увазі на рівні закладу освіти. Кількість областей, яка не доставлена сто відсотків, їх одинадцять. Це Черкаська, Херсонська, Миколаївська, Одеська, Кіровоградська, Запорізька, Донецька і Волинська. Відповідно причини: окрім прифронтових територій, доєднуються ще наступні області, виконують доставку до закладів освіти в послідовному порядку. Ті області, в яких не в повній мірі або лише нещодавно були виконані доставки підручників 7 класу, наступною чергою беруть підручники для дітей з особливими освітніми потребами.

Прошу повернутись ще на третій слайд. Це не про ту програму, яка реалізована в межах бюджету, але важливо зазначити, що окрім того треку, про який ми зараз сьогодні звітуємо, паралельно відбувся друк підручників за рахунок коштів донора, які були знайдені і законтрактвані, це USAID, 1, 2 класи, достатньо великий наклад, це 3 мільйони підручників. Підручники, які надруковані, ви бачите на слайді. І доставка планується на період листопада-грудня місяця. Окрім цього, уряд Південної Кореї так само друкує підручники для 10 класу з предмету "Географія". Доставка так само планується на цей період. Тобто окрім бюджетної програми, активно ведеться робота по залученню донорських коштів на покриття непокритої потреби в друці і доставці підручників.

І тепер можна перейти до шостого слайду. Дякую. Окрім підручників є ще інші у нас складові, які коротко тут озвучу, і в разі запитань можемо поглибитись в ці деталі. Одним із зобов'язань мало би бути запровадження електронного додатку. Станом на зараз затверджені вимоги до інтерактивного електронного додатку Наказом МОН 548 від 19.04.2024 року. Цього року електронний додаток не входив в експертизу підручника, яка здійснювалась. Але топ видавці, з якими робилися окремі зустрічі і пропрацьовувалось це питання, зробили доступними електронні додатки за усіма підручниками, які купувались за кошти державного бюджету.

І наступний теж новий трек, який був запущений цього року. Наступний слайд, будь ласка. Це запуск апробації підручників. Станом на зараз апробація як

процес розпочата і відбувається вже повним ходом. В апробації 125 підручників для 8 класу перша чверть, тому що зараз ми перебуваємо в цьому часовому вимірі. В апробації бере участь 553 заклади освіти і 1872 вчителі.

Наразі відбувається передача повноважень зі сторони Українського інституту модернізації і розвитку освіти до Українського інституту розвитку освіти, і тут ви можете бачити певний трек того, які нормативні акти або вже прийняті, або на стадії їх опрацювання. Наказом 667 щодо здійснення експертизи було передано це право Українському інституту розвитку освіти, але повноцінне внесення змін до Постанови 131 зараз перебуває на погодженні з Мінфіном і Мінекономіки. І третій крок – це Постанова про повноцінні зміни, про реорганізацію ІМЗО, яка має бути видана... вийти з МОН і *(нерозбірливо)* на ЦОВВ до кінця цього тижня.

Це ключові речі по загальній ситуації з реалізацією друку, доставки підручників, а також ще декількох окремих треків, які пов'язані з підручниками.

Буду рада відповісти на запитання і також з колегами, пан Євгені і пані Наталія, у разі потреби можуть бути залучені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Надія Юрїївна.

Тоді для співдоповіді Сергій Валерійович, будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А потім перейдемо до запитань.

КОЛЕБОШИН С.В. Я думаю, да, що буде багато запитань, багато ремарок. Тому спочатку просто співповідь, я не буду сильно занурюватися теж в проект рішення, оскільки він теж буде базуватися на цих виступах.

З моєї точки зору, підручник – це більше ніж просто складова навчального чи освітнього процесу. Для багатьох наших співвітчизників це фактично частина держави, така зв'язуюча нитка. Особливо ми це побачили після повномасштабного вторгнення, коли перше, що просили діти або батьки, які опинилися за кордонами нашої країни, це не щось з дому, там хустка якась і так далі – це дайте нам підручники, не для того, щоб вчитися, а для того, щоб ми відчували, що ми є частиною України.

Ще більше подібних історій ми можемо розповісти, іноді щемливих, іноді трагічних, коли будемо говорити про окуповані території. Якщо хтось цього не усвідомлює, то наш ворог це усвідомлює і іноді, на жаль, краще за нас. Перше, що робили окупанти, коли потрапляли до шкіл, вони вижигали в повному сенсі цього слова всю бібліотеку, всі шкільні підручники, всю шкільну літературу. Тому мені здається, що не можна перебільшувати важливість цієї теми. Це не просто щось, що ми надрукували і роздали на 1 вересня. Саме цим продиктована максимальна і пильна увага нашого комітету до цього питання. Ми вже декілька разів, останні декілька років, піднімали це питання. І ми були б раді, якби це питання не піднімалося більше, а ми всі констатували задоволено, що процес пішов. На жаль, поки що так говорити не можна.

Якщо повернутися все ж таки до підручника як до складової навчального процесу, то це так само, як і просто освіта, які аспекти освіти ми завжди говоримо, середньої освіти, обговорюємо, коли розмірковуємо про це. Це два аспекти – доступність та якість, коли говоримо про реформу Нової української школи, про що завгодно. В підручникотворенні і в підручнику так само. Це доступність, тобто підручник має бути вчасно, а вчасно – це 1 вересня, це не до кінця року, це не колись, на 1 вересня, в нас інша система відліку в системі освіти. І якість. Ну з якістю, це теж зрозуміло, якість я можу декомпонувати теж на декілька частин. Це поточна якість, це просто нормальний друк на нормальному папері, це цікавий підручник, класний підручник, і це розвиток, розвиток з точки зору того, щоб сучасні технології, електронні додатки теж з'являлися. Я б додав до підручників ще третій аспект – це ефективність використання вкрай обмеженого ресурсу, який держава може витратити. І коли ми говоримо про ті рішення, які приймаються, ми зобов'язані враховувати цей факт теж. Я хочу констатувати, до речі, що держава, попри війну, вкладається в підручники. І порівнювати і виправдовувати ситуацію, що тут мало, давайте згадаємо 2022 рік, коли не було зовсім, їх не було зовсім, грошей, але тим не менш ми якось виходили з ситуації.

Якщо ми згадаємо засідання рік тому, то в мене особисто був стриманий оптимізм по пункту "а", по доступності, наявності. Вперше за багато років, в 2023 році, доставка була майже вчасною, майже на 100 відсотків. На фоні цього тоді

міністр освіти презентував ідею щодо докорінних змін в побудові архітектури того, як буде відбуватися підручникотворення і доставка цих підручників до кінцевого користувача до дитини та до вчителя. Це, і фактично такий перший системний крок, це розділення установ, які будуть робити експертизу підручників і які будуть робити закупівлю підручників, можливо, ще хтось третій буде робити доставку або той самий, хто закупівлю. Але це було системне і логічне рішення. І, здавалося б, рік цього достатньо для того, щоб воно вже поїхало.

Прошло більше року, зрозуміло, що війна триває, зрозуміло, що ресурс так само обмежений. Але давайте подивимось, де ми зараз. З точки зору доступності. Можна констатувати, що доставка підручників вчасно не відбулася. Хтось може драматично сказати, що вона зірвана. Я так би не говорив. Але я не можу сказати теж, що виправдання, більша частина з'явилася у дітей – це нормальне виправдання. Доставка вчасно не відбулася. Якщо ми подивимось на 1 вересня, а знову ж таки наша дата – це 1 вересня, це не 15 жовтня, це не там 31 грудня, наша дата – це 1 вересня. За даними обласних департаментів, до баз, не до кінцевого отримувача, до баз було доставлено 77 відсотків від номенклатури. Тобто фактично три чверті. Це ненормально. Скільки було доставлено до кінцевого отримувача, ну, ми даних цих не маємо, і це теж, до речі, один з аспектів проблеми. Немає нормальних даних для того, щоб ми порівнювали. Більше того, якщо ми подивимось на дані не обласних департаментів, а Інституту модернізації змісту освіти, то там будуть трохи інші дані. Яким даним довіряти, ну, незрозуміло, об'єктивно незрозуміло. Рухаємось далі. Мене дуже турбує той факт, що за даними при цьому, які ми отримали в комітеті на початок серпня, на кінець липня навіть, 99,6 відсотка було надруковано. Тобто це що, виходиться, що за весь серпень ми не змогли довести до обласних баз всі підручники? Тут дві, мені здається, якщо так детективом попрацювати, дві версії: або видавництва свідомо маніпулюють цифрами, користуючись тим, що держава не може перевірити цю історію, і потім додруковують, і мені ця версія здається більш релевантною; або в нас взагалі повний колапс системи доставки, якщо за місяць ми це не змогли зробити. Тим більше базуючись на досвіді 23-го року, здається, що перша версія – це більш релевантна версія. І в цьому сенсі знову ж постає питання, воно є в проекті рішення, щодо належного контролю.

Рухаємося далі. Пункт другий давайте подивимося. Це про якість підручників. Перше – це фізична якість. Кількість звернень, які надходять до нас до комітету, я думаю, що до кожного з стейкхолдерів, до міністерства, до обласних департаментів, в кінці кінців просто від батьків дітей до вчителів, які приходять і їм показують і кажуть: як з цим нам вчитися? Що це за якість паперу? Вона гірше ніж якість іншого паперу, про який не хочеться говорити, тут сусіднє є приміщення. Що це за якість друку? При цьому від цих самих видавців в комерційному доступі абсолютно прийнятна і нормальна якість. Це що співпадіння таке просто, що до шкіл за державний кошт доставляються такі... Я не кажу, що це є системою, але це непоодинокі випадки. Це максимально часто. При цьому дуже дивно, що в деяких областях і деякі громади, скажемо так, всі підручники такі, а деякі вони всі прямо нормальні. І це з року в рік відбувається.

Друге – це контекстна якість. Не треба нагадувати, мабуть, останню ситуацію із мапою нашої держави України без Криму. Такі випадки непоодинокі. Це ненормально, це ненормально, коли в якості виправдання ми чуємо, що ми ж не можемо контролювати дизайнера, який робить обкладинку. Ми ж підручник перевірили, а обкладинка це вже дизайнерська робота, це він там щось... Це ненормальне виправдання. Значить в нас ненормальні процедури і процеси щодо того, щоб якість цих підручників контролювати.

Третій аспект – це розвиток, це сучасні технології. І я хочу констатувати, що попри те, що якийсь там рух є по електронним додаткам, в тому сенсі, який закладався в Закон України, який ми з вами приймали щодо електронних додатків, ці норми закону не виконані. Я маю дуже велику надію, що вони будуть виконані в наступному році, оскільки тут виключно фактично стараннями голови комітету відповідні зміни в державному бюджеті, я сподіваюся, які будуть підтримані під час бюджетного процесу на наступний рік, будуть закладені.

І мені дуже прикро, що в минулому році, коли так само були певні домовленості, позиція Міністерства фінансів була такою: це не буде робитися в бюджеті 2024, оскільки не було узгодження з Міністерством освіти. Це дуже ненормальна історія. І в контексті всього цього в мене виникають питання, вони відображені відповідно в рішенні комітету, щодо того, що а з чим ми входимо в наступний рік? Ми вже бачимо певні управлінські рішення щодо того, що

експертиза передана до Українського інституту розвитку освіти,. В мене питання, нам було озвучено неодноразово, що Інститут модернізації змісту освіти буде змінюватись. Чи буде він змінюватись? Хто тоді буде закуповувати ці підручники? В який спосіб буде відбуватися доставка? Ми неодноразово чули, і було на проекті громадського обговорення викладено міністерством, щодо центральної закупівельної організації, я можу там некоректно називаю назву, яка буде робити певні закупівлі. Це ж не на один день, не на один тиждень і не на один місяць створення такої історії. Де ми зараз, чи встигає ця організація бути створеною, здобути інституційність для того, щоби спроможність, для того, щоби закуповувати на всю державу ці підручники? В який спосіб держава пропонує доставляти підручники для тих дітей, які опинилися за кордоном? А це, я нагадаю, кожна десята дитина фактично, яка знаходиться в українській системі шкільної освіти. От всі ці питання – це вже навіть не побоювання, це просто, ну фактично, ну особисто для мене великий біль. І дуже хотілося б, щоб це засідання, попри такі негативні формулювання, стало все ж таки таким поворотним пунктом щодо того, щоб ми отримали нарешті нормальні управлінські рішення, впровадження цих рішень. І в підсумку ми мали якісний і вчасно доставлений, бо ми дуже часто забуваємо, що якість – це неймовірно важливо. Особливо коли дітям, які кожна десята закордоном, є з чим порівнювати зараз, і вони кажуть, ну чому не можна так от зробити?

Я не кажу про кожен підручник, зрозуміло. Я низько вклоняюся перед авторськими колективами, я низько вклоняюся перед всіма тими, хто це все одно попри все робить, особливо в умовах війни. Але системно ми заходимо все далі і далі в глухий кут. Спроба щось змінити поки що викликає дуже багато питань, на які ми не отримали досі відповіді. Я дуже сподіваюся, що на наступному засіданні на виконання все ж таки тих рішень, які будуть тут сьогодні, сподіваюся, проголосовані, ми отримаємо вже певні кроки, а не чергові стуси паперів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович.

Тепер переходимо... Чи відреагує пані Надія?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Да, можу сказати, що, безумовно, названі пріоритети – це доступність і якість, однозначно підтримується... І не те, що підтримується,

це є база, яка навіть не має дискутуватися. І ті не до кінця впроваджені або не повністю запуснені управлінські рішення, які б приводили до реальної доступності підручників, своєчасної доступності підручників, і ті зміни, які мають ввести до підвищення якості підручників, вони будуть інтенсифіковані або запуснені, якщо такі процеси ще не дійшли до оформлення у нормативно-правові акти. Тому незважаючи на критичність всіх озвучених моментів, ця критика абсолютно є конструктивною. Вона відповідає факту, а з фактами достатньо важко сперечатися, можна сперечатися з оцінкою, а коли факт залишається фактом, то з ним треба працювати і саме це ми беремо собі в роботу на наступний період до наступного засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги народні депутати, чи є у вас запитання до Міністерства освіти по цьому питанню?

Тоді я почну, якщо ви не заперечуєте.

ППА Н.Р. В мене є, якщо можна, або можу почекати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, будь ласка.

ППА Н.Р. Наприклад, конкретне питання в мене, поки йде комітет, якраз прийшло. Зараз я прочитаю, яка громада.

Запорізька область, 7 клас, якраз ви про це і згадуєте в презентації. І вони питаються, Тернуватська громада, прифронтна зона, смт. Тернувате Новомиколаївського району. Не отримав жодного підручника. Вчать вони дистанційно. І минулого року вони до мене писали, і я тоді зі зверненням до вас вдалося їм вибити підручники. Коли реально їм отримати цього року підручники?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Надія, питання достатньо конкретне.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Доставка підручників в межах Запорізької області, як вже було озвучено, як і по будь-якій області, здійснюються з обласних своєрідних хабів, куди вони доставляють, і далі це забезпечує Запорізька обласна військова адміністрація.

ППА Н.Р. Адміністрація і департамент. Окей. Тобто ви хочете сказати, що зараз йде затримка за ними. Окей. Добре. Тоді далі по них.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Перша теза. Це те, що дійсно наступна ланка відповідальності і залучення в цей процес – це обласна адміністрація. Це не означає, що цією інформацією не має володіти міністерство, але станом на зараз по оперативним даним, зібраним від областей, Запорізька область відносить до прифронтової території з 75 відсотками окупованої тимчасово території, і доставка до громад, вона ускладнена. Конкретну дату саме зараз назвати не можемо, але будемо пропрацьовувати і далі інші механізми, по яким ми можемо працювати з прифронтовими регіонами.

ППА Н.Р. А ще скажіть, будь ласка, таке з предметів конкретних. Як би особисто мені дуже бракувало таблиці, в якій би ми побачили з тих авторів, що замовляли, загально, так, можна було замовити, які були надрукованими, які були не надрукованими. Відповідно також я не почула, і ми знаємо цю проблему, що у нас є програма НУШ 5, 6, 7 клас, але підручники насправді часто обирають не НУШ. І як би, в принципі, як вибачите вирішення цієї теми і яка ситуація на сьогодні з цим в 7 класі, скільки от з авторів, які підручники надруковано НУШ, надруковано і інші, які надруковані не по НУШ, як би у відсотках приблизно охарактеризували, яка кількість дітей у нас реально буде вчитися по підручниках, які відповідають програмі НУШ і по яких предметах?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Я зараз одну фразу скажу і потім деталі попрошу пана Євгена підхопити. Там у нас є поступове впровадження реформи НУШ, мається на увазі, ті діти, які пішли свого часу за програмою НУШ в перший клас, вони поступово йдуть в наступні класи. Наразі не може бути ситуація, що в 5-му, 6-му або 7 класі діти вчаться не по НУШ підручникам, не може бути ситуація, що друкуються не НУШ підручники, відповідно до 8 класу у нас є впроваджена Нова українська школа.

ППА Н.Р. Добре. Давайте так, бо тоді якесь є непорозуміння, щоб ми точно розібралися. Я тоді дам вам звернення з конкретними найменуваннями і візьму перший перелік цифр, і потім з тих, що мені кажуть, що підручники не відповідають програмі НУШ, щоб ми могли реально як би співставити, бо тої таблиці ми так не бачили, які такі випадки є, у мене з кількох сторін були звернення, і ми зможемо з вами звірити і накласти на одну таблицю, щоб було

однакове розуміння: чи це хтось їх по-різному трактує як автори НУШ і автори не НУШ, чи де проблема. Бо я особисто, зараз маючи інформацію з різних сторін, не розумію деталей. Добре? Я тоді вам дам звернення конкретно, щоби, з усіма цифрами і даними. Я за це.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Да, щоб ми з конкретною ситуацією пропрацювали. Дякую. Ще пан Євген.

БАЖЕНКОВ Є.В. Пані Наталія Романівна, короткий коментар. Справа в тому, що на конкурс допускаються тільки виключно підручники, які відповідають модельним програмам Нової української школи, тобто гіпотетично навіть підручник такий не може бути допущений до конкурсу і відповідно до вибору закладом освіти. Тепер підручники, які друкуються і доставляються до закладів освіти, вони відповідають вибору закладу освіти. Окрім випадків: накладі яких набрали в загальному підсумку менше 10 тисяч голосів. Відповідно така школа отримає не той підручник, який обрала, а другий за рейтингом підручник, який вона обрала, тому що вибір іде рейтинговим голосуванням. І що стосується, що, можливо, використовуються підручники НУШ. Гіпотетично це можливо, тобто підручники, які в закладах освіти знаходяться вже сьомий чи восьмий рік, не були списані і здані в макулатуру, теоретично вони може могли потрапити. Але це відповідальність закладу освіти. І бажано, щоб були конкретні такі випадки, ми тоді могли б точково розібратися з ними.

ПШПА Н.Р. Добре. Дякую.

_____. Я думаю, що це точно про заклад освіти. Це може вчителям зручно працювати по-старому, це більше історія про, скажемо так, про впровадження НУШ в конкретному закладі освіти. Я майже впевнений, що йдеться про це. Такі випадки, на жаль, непоодинокі.

ПШПА Н.Р. Добре. Бо мене переконували, що вони є в переліку тих, з яких можна вибрати, тому якби точно попрацюю з тими, хто звертався, щоб співставити інформацію з конкретними іменами авторів підручників, щоб було зрозуміло, про що йдеться. Моє ще наступне питання. Чи правильно я розумію, що всі от з переліку презентації підручники були друковані за державні кошти?

Яку зараз ви точну суму можете назвати? І я розумію, наклад від USAID і від уряду Південної Кореї, підручники, скажемо там, "Мистецтво" чи "Я досліджую світ" і ще якийсь найменування, то це були цього року донорські кошти. Яка сума тоді державних коштів на підручники взагалі витрачена цього року і яка закладена в бюджет на наступний рік? Бо я, чесно кажучи, пам'ятаю цифру 1,7 на цей рік, але я не впевнена, що я правильно її називаю. Яка на наступний рік і відповідно які з тих коштів, які дали донори? Бо ми бачили наклад 3 мільйони, але в сумі цифру я не побачила, скільки було, власне, донорами надано коштів і скільки це у відсотках.

БАЖЕНКОВ Є.В. Короткий коментар. Щодо бюджетних коштів в доповіді Надія Юрїївна проінформувала, що це було 1,5 мільярда коштів.

ППА Н.Р. Ага, перепрошую. Я не почула.

БАЖЕНКОВ Є.В. На потреби 7 класу. Що стосується донорів USAID, які забажали в серпні місяці профінансувати друк підручників 1 класу, якщо ви пам'ятаєте, у нас в 1 класі були підручники та посібники. Посібники у нас передбачені були "Буквар" та "Математика". Всі інші були підручники. Донори зробили свій вибір. Вони обрали, що вони хочуть друкувати виключно підручники, термін яких 5 років, оскільки посібники передбачались тоді, що ми мали б друкувати кожен рік і в повному обсязі. Тобто всі предмети - там "Мистецтво", "Іноземна мова", "Я досліджую світ" - вони будуть закриті на сто відсотків. Загальний наклад, ви знаєте, назвали: сума – 8,5 мільйона доларів. Вони напряду укладають угоди з видавцями. Ми перевіряли, щоб там ціни відповідали критеріям, які встановлені нормативними документами, там, авторські винагороди, всі інші, і надавали свою як би експертну позицію. Ну, і ми тут беремо участь вже як приймальна комісія, приймаємо наклад і дивимося, щоб були висновки, що підручники відповідають санітарно-гігієнічним нормам. І після цього ці підручники будуть прийняті і доставлятися до школи. І "Географія" 10 клас. Потреба там була близько мільйона доларів, але корейський уряд трішки менше профінансував: 80, якщо я не помиляюсь, 4 відсотки. Тобто це не в повному обсязі буде надрукований 10 клас "Географії". Ну, в принципі, ті, хто очно навчається, вони будуть забезпечені цими підручниками, залишаться

державний резерв без цих підручників, ну і, скоріш всього, ті, хто просить підручники з-за кордону. Ці підручники теж в стадії вже друку.

ПША Н.Р. Тобто, якщо ми говоримо про 2024 рік, це 1,5 мільярда гривень державних коштів, і там, ви назвали, 9,5 мільйона, приблизно курс 41-42, то це, там, 360-400 мільйонів майже донори гривень профінансували. Правильно, десь так?

БАЖЕНКОВ Є.В. Можна ще сюди додати підручники, які ми почали друкувати... не ми друкувати, а Рада Європи почала друкувати ще в минулому році. Їх ось тільки, буквально декілька днів назад вже закінчили розвозити. Їх привезли в Україну місяць назад, і закінчили розвозити по областях. Це 5, 6 класи "Інформатика" та "Мистецтво".

ПША Н.Р. Ага, "Інформатика" і "Мистецтво", ясно, тобто тут ще трішечки, відповідно сума збільшується. Це вже вийде не 400 мільйонів, а треба дивитися ще наступну цифру. А який бюджет закладений на 2025 рік на підручники?

БАЖЕНКОВ Є.В. Та контрольна цифра, яку ми побачили, була 1 мільярд 100. Це повністю охоплює потребу 8 класу: ООП, перекладні та Брайля. Але остання інформація, що додатково ще може з'явитися 320 мільйонів, тут можуть бути покриті електронні додатки та покриті потреби, щоб закрити повністю 1 і 2 класи "Математику" та "Українську мову". 3 клас... .

ПША Н.Р. А пілот, НУШ 8 клас?

БАЖЕНКОВ Є.В. А пілот, по-перше, пілот можна фінансувати, якщо я не помиляюсь, з субвенції, у них є таке право. Пілот не фінансується з загальнодержавної програми. І у нас залишається повністю стовідсотково не покрита потреба 3 клас.

ПША Н.Р. 3 клас. Тобто те, про що... як би явно замало, якщо планується.

БАЖЕНКОВ Є.В. Так, так. Але... .

ПША Н.Р. І ще скажіть, будь ласка, по UNITED 24, там рахунок на загальні є потреби. Але чи були також профінансовані підручники з тих коштів, що находили на UNITED 24, чи ні?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Ні. UNITED 24 не фінансує видання і друк підручників.

ППА Н.Р. Добре. Зрозуміло. Дякую вам. У мене ще є запитання, але, може, їх зададуть інші. А як ні, то я в кінці ще додаю. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Наталія Романівна.

Колеги, чи є у когось ще запитання?

Тоді я почну, якщо можна. У мене, я почну з простого фактологічного запитання. Ми отримуємо оперативну інформацію від Міністерства освіти кожного тижня по доставці підручників і взяли собі на контроль. От станом на 2 серпня було прийнято, я підкреслюю цю фразу, прийнято і передано в доставку 99 цілих і, здається, 84 сотих відсотка від всього накладу, який має бути для 7 класу друкований цього року. 2 серпня. Навіть зараз станом на 14 жовтня доставлені не всі. Як так сталося? Це питання задавав Сергій Валерійович, він його торкався, да? Навіть зараз вони не доставлені.

Давайте так, давайте розділимо його на дві частини. Перша. Що не... який підручник не увійшов в це прийняття і передачу в доставку от на ці 0,16 відсотка? Бо ця цифра і досі в усіх звітах, що 99,84. Що це за підручник, який досі не надрукований, не прийнятий і не переданий в доставку, на 0,16 відсотка?

БАЖЕНКОВ Є.В. Це підручник, один єдиний підручник "Кримськотатарська мова" мовою... у двох частинах. Він, коли проходив основний конкурс, жодне з видавництв не подало на конкурс, тому міністерство оголосило додатковий конкурс, і фактично цей підручник повністю стовідсотково йде в державний резерв по постанові Кабміну, оскільки там у нас одна, по-моєму, в Київській області, да, школа, да, Чайка.

Щодо доставки, то я, значить, думаю, що тут була певна неточність в показниках, оскільки були внесені... за дорученням комітету міністерство внесло зміни в постанову Кабміну для того, щоб розвантажити видавництва, дозволили підручники, які в декількох частинах, наприклад, в двох або в трьох, другу частину, третю друкувати не до 1 вересня, а до 1 жовтня, до 1 листопада відповідно і таким чином цей показник і був нижчий.

Що стосується друку, дійсно, друк був виконаний вчасно, оскільки конкурс в цьому році ми провели на місяць раніше ніж в минулому і договори відповідні були теж укладені, але доставка, вона, на неї залишається місяць. Більшість потужностей знаходяться в місті Харкові і після прикрого випадку, ви пам'ятаєте, коли Фактор-Друк був під обстрілом, де загинули люди і де була знищена частина, 80 тисяч накладу Німецької мови, видавництва "Ранок", інші видавництва з іншими поліграфкомбінатами перестраховувались, почали зберігати підручники і розвозити їх зі складів, які знаходяться в безпечних місцях, під землею. Кількість тривог, кількість обстрілів відповідно розтягнула процес доставки і ми отримали затримку доставки в окремих випадках від двох днів і максимальний випадок 39 днів.

Всі видавництва погодилися зі штрафними санкціями, відповідно сплатили ці санкції, там їх під 500 тисяч, але розумію, що кінцевий отримувач підручників, учень, отримав ці підручники пізніше відповідно на цей період часу. А підручники, вибачте, ще остання репліка, підручники, які перекладні, які адаптуються, неконкурсні, по ним немає чіткої вимоги в постанові Кабміну зробити їх до 1 вересня, фізично це навіть було б неможливо зробити, якщо б така вимога була, якщо це не робити, наприклад, на рік пізніше НУШ для ООП або для Брайля. Тому вони і робляться максимально швидко. І якщо взяти в абсолютних цифрах, то в цьому році порівняно з минулим набагато більше зроблено до 1 вересня ООП підручників перекладних, ніж в минулому і в попередніх роках.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я погоджуюсь з вами. По ООП і перекладних стало трішки краще, але стало трішки гірше по загальній доставці. А скажіть, будь ласка, а які штрафні санкції для... якого розміру штрафні санкції для видавництв за невчасне доставлення підручників? Наприклад, видавництво, яке на 39 днів затримало доставку, які для них штрафні санкції?

БАЖЕНКОВ С.В. Там понад 100 тисяч для таких видавництв. У мене є ця табличка, єдине що, під рукою у мене немає її, у мене є повністю назва видавництва, який предмет і на скільки днів затримали, і яка санкція. Я можу прямо після засідання комітету її надати, цю табличку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І якщо можна, одразу...

БАЖЕНКОВ Є.В. Це стандартні штрафні санкції за один прострочений день... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, я зрозумів. А ви, будь ласка, якщо можна, до цих цифр додайте, будь ласка, який ви дозволили їм, якщо дозволили, наклад комерційний при цьому друкувати. Мені просто дуже цікаво, скільки, що мені вигідніше буде – на 30 днів затримати поставку і заплатити 100 тисяч штрафу і за цей час продати по 600 гривень підручники чи по 500 гривень і заробити на цьому якусь цифру чи все ж таки доставити вчасно. Чи ви їм не підписуєте комерційні накладки... .

БАЖЕНКОВ Є.В. Не підписуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...до моменту, поки вони неповністю... .

БАЖЕНКОВ Є.В. Не доставлені. Да, абсолютно вірно. Таких випадків немає. Поки не закритий повністю контракт, ніхто не отримає дозвіл на комерційний друк і не тільки це, а і хто ще не розраховується за проведення експертиз, бо це послуга теж платна, є певна заборгованість, тому ми такі умови ставимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Мені насправді дуже прикро, що ми не змогли цього року повторити принаймні результат минулого року по доставці, хоча рекомендацій ми дали навіть більше ніж треба і не просто для того, щоб повторити, а для того, щоб ще раніше доставити підручники. Нам насправді це дуже прикро. Ситуацію з відключеннями світла і тривогами можна зрозуміти, але не в таких масштабах насправді. І більше того, воно все одно є прогнозованою, до цього треба готуватися. Ми ж принаймні готуємося, я думаю, що і видавці повинні готуватися.

Тепер найбільш широке питання. У нас в рекомендаціях, які ви в рішенні бачите, які з них були виконані, які були не виконані, дві з них стосувалися АІКОМ. І ці дві рекомендації, ми говорили про це неодноразово в приватному порядку з представниками і міністерства, і з віцепрем'єром на цю тему. От ми колись, я знову зроблю маленький екскурс, в 2022 році десь в травні місяці чи в червні, в самий розпал, на початку вторгнення, ми героїчно проводили всім

комітетом через парламент Закон про АІКОМ. Виділяли кошти на його розробку, причому чималі кошти, наскільки я пам'ятаю. Для чого нам потрібен був АІКОМ в частині підручників? АІКОМ просто дозволяє оцифрувати всіх учнів і всіх вчителів. Коли вони оцифровані, це задачка, як кажуть, одноклеточная спрогнозувати: скільки їм конкретно потрібно підручників, хто з них де знаходиться, хто в яку школу мігрує, що нам робити з загальним накладом, що нам робити з кожною конкретною школою? Можна спрогнозувати на 5 років контингент дуже легко, екстраполюючи дані з більш молодших класів. Це зовсім стає простою і арифметичною задачею. Але, на жаль, досі АІКОМ в цій частині не запрацював. І знову на наступний рік є обіцянка, давайте так скажемо, що воно запрацює. Рік тому ми розуміли, що зайшла нова команда в міністерство, ми підказали всі больові точки, дали дуже велику кількість рекомендацій. Провели не одне засідання комітету, щось гарячіше, щось було простіше, але все одно дали рекомендації, як це зробити. І рік тому ми чули про революційну ідею розділення функцій, реорганізації, створення нового, як все зміниться у нас наступного року. Ну от пройшов рік. Вже наступний навчальний рік. Ситуацію ми бачимо з доставкою підручників, м'яко кажучи, не кращою ніж була минулого року. Спробуємо бути більш дипломатичними. Розкажіть, будь ласка, чому не сталося з АІКОМ те, що повинно було статися? Чому ми досі не маємо даних для прийняття управлінських рішень? Чому досі не маємо верифікованих даних для того, щоб всі стейкхолдери від видавців до нас розуміли, що нам потрібно, де нам потрібно і скільки нам потрібно? Це перша частина питання. А друга частина питання, скажіть все ж таки, будь ласка, про геніальний задум розділення функцій, передачу функцій від однієї державної установи в іншу державну установу, і як у нас все понесеться і як ми будемо краще жити. Бо рік тому ми вже чули одну з презентацій і хочемо почути щось більш реалістичне.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Дякую за запитання.

Перша частина стосовно АІКОМ і чому ми досі не маємо даних. Питання того, яким чином функціонує зараз АІКОМ, як ми його називаємо, перший, він є достатньо автономною системою. Що це означає? Що дані, які ми там маємо, вони вносяться на рівні закладу освіти. Він не поєднаний жодним іншим реєстром і відповідно ті дані не проходять крос-верифікацію з іншими урядовими

інституціями, установами або іншими порталами, де накопичуються відкриті і не тільки відкриті, да, і персональні дані. Це база, яку ми маємо.

Ідея АІКОМ-2 була і залишається зробити його таким, де роль людини, яка вносить дані, буде мінімізована. Всю інформацію, яку ми можемо, ми маємо забирати з інших установ і з інших реєстрів: про народження дитини, про її батьків, про місце її перебування, проживання і реєстрацію, якщо це внутрішньо переміщена особа. І це означає, що в основі АІКОМ-2 лежить інтеграція з іншими реєстрами. І це частина відповіді на питання, чому ми досі не маємо вичищених і своїх наданих даних. Тому що якість цих даних, вона залежить від двох складових. З однієї сторони, від того, що введено і маємо ми в АІКОМ-1 як своїй системі, з іншої сторони, від якості даних, які містяться в інших реєстрах, технічними адміністраторами яких є не Міністерство освіти і науки України. На етапі взаємодії і обміну цими даними, як правило, і це показує міжнародний досвід, виявляється велика кількість невідповідностей і, зважаючи на те, що ми говоримо тут про конкретних дітей, про конкретних, не просто запис в рядочку, а про конкретну дитину, невідповідність не може бути просто виключена, якщо не пройде декілька ітерацій пошуку відповідностей. Іншими словами, якщо прізвище моє напишеться через літеру "і" після "м", а в іншому реєстрі, там буде "и", то все, це невідповідність і за дуже лінійним алгоритмом я би мала бути виключена. Це не можна зробити, тому що знову ж таки ми говоримо про те, що за цими даними стоять наші учні і наші діти. Відповідно кількість таких ітерацій і підборів, вона в рази збільшується. І саме подібний перехід, міграція, з АІКОМ-1, коли відбувся на АІКОМ-2 в технічній складовій, він і виявив велику кількість неякісної інформації з двох сторін, як зі сторони освітньої аналітики, так і зі сторони інших реєстрів. Наразі думаю, що частина присутніх знає, що це питання на, дійсно, дуже високому рівні контролю і на рівні міністра, і на рівні віцепрем'єр-міністра, залучені додаткові найкращі команди, можу, мабуть, без перебільшення сказати, які існують в Україні і які працюють і з Дією, і інші комерційні організації, які виконують високої складності проєкти, для того, щоб ті технічні речі, вони були реалізовані. Це вплинуло на відтермінування строків і чергова відтермінація зараз відбулася до 1 листопада цього року. Дуже сподіваємося, що наступних чергових перенесень вже не буде.

І, так, розуміємо, що це виглядає як те, що ми вчергове говоримо, що в наступний період воно запрацює, але дійсно кількість зусиль, яка докладається зараз усіма командами, і ресурсів, які вже вкладені (не тільки матеріальних, але й часових і людських), вона колосальна. І це, без перебільшення, пріоритетний проєкт МОН для того, щоб він запрацював в цьому році, і для того, щоб доступ до системи АІКОМ і чистих даних мали всі по вертикалі від закладу освіти до, власне, урядових організацій. І тут ми говоримо не тільки про МОН.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Надіє, у мене є уточнююче питання, якщо дозволите, по АІКОМ. По-перше, в 2022 році, коли ми приймали закон, він дав доступ АІКОМ до всіх реєстрів. Це якраз я пам'ятаю цю суперечку в парламенті, коли всі реєстри були закриті, мене голови фракцій запитували, навіщо вам зараз цей закон, який пов'язує ваш АІКОМ з іншими реєстрами, якщо вони закриті. Тому доступ до реєстрів ми дали одразу. Це був 2022 рік. Пройшло більше 2 років. Але питання не в цьому. Питання в наступному. В кожній проблемі, як ми зазначили перед початком засідання і неодноразово констатували, є прізвище. Хто в Міністерстві освіти відповідав за АІКОМ серед заступників?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. За всі проєкти, які пов'язані з цифровізацією і технологічними рішеннями, є окремий заступник СДТО, який цим опікується.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тоді, якщо можна, другу частину питання про задум розділення функцій і трансформації, нам обіцяної рік тому, системи підготовки підручників.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. В задумі трансформація полягає в наступному, що частина змістових, якщо дозволите так назвати, функцій має перейти від ІМЗО до УІРО. Що це за змістові функції? Це в першу чергу експертиза підручників. Крім цього, вже нова процедура, про яку сьогодні згадували, апробація підручників, яка є новою, вона вже відразу запускалась на базі і спроможностях Українського інституту розвитку освіти. А функція і трансформація як функція, яка залишатиметься за ІМЗО, але не у форматі Інституту модернізації змісту освіти, а в новій назві, це, власне, функція закупівельна і доставки, закупівля, формування резерву і доставки. Тобто таким чином розділяється зміст, який про якість, і в цьому основна ідея, що змінені не умови, а підходи, критерії до експертизи

підручників, змінена інституція і можливість формування експертних комісій має призвести до поступового покращення якості тих підручників, про які ми говоримо. І тут про якість ми говоримо, не про папір, а про, власне, контент, з яким працює вчитель і який споживає наш учень. А функція, яка стосується і забезпечує якраз доступність, ці дві складові, про які пан Сергій зазначив, доступні за однією організацією закупівельною, назвемо її так, а інша змістова за інституцією, яка опікується саме розвитком освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У Інституту розвитку освіти є спроможність для того, щоб виконати ті функції, які на нього покладені?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Станом на зараз, як теж було зазначено в першій частині мого виступу, ця спроможність не до кінця впроваджена через неприйняті ще всі нормативно-правові акти, точніше не самі нормативно-правові акти, а невнесені зміни до відповідної постанови. Наразі був прийнятий наказ, який дозволяє УІРО увійти в експертизу, і це було про експертизу, в тому числі яка передувє апробації підручника. І далі мають відбутися дві дії, одна з яких вже на погодженні Мінфіну і Мінекономіки. Це там, де міняється інституція, яка опікується відтепер експертизою і всіма цими змістовими процесами, про які тільки що сказала. Другою частиною, що є складною і чому вони розділені. Тому що друга частина потребує більшого адвокування і більшого опрацювання з нашими іншими центральними органами виконавчої влади. Це власне реорганізація, яка буде вести за собою те, що відсутність частини функцій на стороні ІМЗО передбачатиме переміщення, ну я так більше не законотворчою, а простою мовою говорю, переміщення частини ставок до УІРО. І таким чином нарощування експертизи і спроможності на базі цієї інституції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разом з людьми?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Ні, ми говоримо, коли ми говоримо про нормативні документи, ми говоримо і оперуємо штатними одиницями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну а по факту?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Тут пані Наталія, щоб я за вас не говорила, додасть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Але це не про переведення людей разом зі ставками.

СОФІЙ Н.З. Так, добре. Дякую. І, шановні колеги, шановний голово, хочу підтвердити, що пані Надія сказала, і ще раз наголосити, що оці зміни до Постанови 131, яка зараз на погодженні в Мінфіні і в Мінекономіки, вони критичні для нас. Тому що як було вже сказано, що наказом МОН ІМЗО завершує експертизу до 2 вересня, а ми вже можемо проводити експертизу, починаючи з 2 вересня. Але відсутність змін до Постанови 131 цієї змоги не дає, тому що немає можливості сформуванню спецфонд і відповідно вкладати договори з... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це, власне, і було моє уточнення, що питання.

СОФІЙ Н.З. ...видавництвами, з видавництвами і з експертами. Тому, чому так пані Надія каже і наголошує, що це важливі оці зміни до постанови. Це перше.

І друге. Дійсно, ми дуже ретельно прорахували наші людські ресурси. У нас зараз на сьогодні 38 людей, осіб, і для того щоб забезпечити, і ми говоримо, після всіх консультацій в Міністерстві освіти, в нас три основні напрями – це підручники, це професійний розвиток і це Всеукраїнська школа онлайн, тому що вона також пов'язана з експертизою підручників через модулі експертизи... Вибачте. Нам потрібно 76 осіб, тобто в два рази більше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А де ви їх плануєте взяти? Я бачив бюджет на цей рік.

СОФІЙ Н.З. За рахунок, те, що сказала пані Надія, за рахунок теж функції ІМЗО передаються нам, відповідно вивільняються посадові, ну, ставки і передаються в УІРО.

ГОЛОВУЮЧИЙ. От скажіть, а хто зараз здійснює експертизу та ухвалення рішення щодо надання грифів, от прямо станом на зараз? Бо я так розумію, що експертні комісії завершили свою роботу.

БАЖЕНКОВ Є.В. Є перехідне рішення Міністерства освіти, що матеріали, які подані до 2 вересня, завершує їх експертизу Інститут модернізації змісту освіти, ми їх продовжуємо. Таких у нас зараз понад 500 плюс, загальна кількість, по 8 класу – 125, тому ми цей процес завершимо. Але те, що подається після 2 вересня, ну, скажемо, це і комерційні, всі, ми не приймаємо і відповідно експертиза не здійснюється.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А хто їх приймає? Ніхто. Ну, бо нема підстав.

_____. Поки що ніхто, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. То єсть з 2 вересня по зараз 15 жовтня, зараз на погодженні в Мінфіні, колись буде, можливо, швидко, можливо, не дуже, в общем у нас поки безвременно. А забезпечити це якимось перехідним рішенням, хоча б до моменту формування наступних? Це ж я так розумію, наказ МОМ? Ну принаймні був від 2022 року, да, по експертним комісіям?

БАЖЕНКОВ Є.В. Так експертні комісії тут ні до чого. Експертні комісії, якщо не будуть схвалені... новий склад, то старий працює. Тут питання в наказі Міністерства освіти, яким міністерство уповноважує якусь, будь-яку установу, здійснювати експертизу. Ну, тобто теоретично, якщо якась буде критична історія там, що там щось питома вага

ГОЛОВУЮЧИЙ. Надія Юріївна, мені здається, що це просте управлінське рішення – продовжити строк або покласти на когось під час от цього безвременно.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Да, тут, власне, той наказ, про який згадували, якщо ми говоримо про рішення МОН, то воно було прийнято в травні 2024 року, це 667 Наказ, де експертиза, так, після 2 вересня, вона перекладена на УІРО. Але цей наказ не дозволяє, те, про що пані Наталії сказали, вільно і відповідно до закону здійснювати укладання договорів з експертами і проводити цю експертизу. Тому саме наказом цю річ, на жаль, ми виправити і управлінськи зробити перехідний період не можемо, тому ми пришвидшуємо процеси, пов'язані зі змінами до постанови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поясніть мені, може я чогось не розумію. А чого не можете? Наприклад, зараз, з 2 вересня, так, не приймаються жодні заявки. Чому не продовжити це там, наприклад, я не знаю, нехай уповноважити ІМЗО продовжити це до моменту прийняття нової постанови, де буде щось інше написано. Я можу просто чогось не розуміти. Таке буває.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. В цю частину, я міркувала з іншої частини, це власне надане повноваження УІРО і їх наказом посилити і дозволити і законодавчо, щоб вони могли укладати договори, я про цю частину, що це неможливо. Продовжити

строк на виконання обов'язків ІМЗО - імовірно не готова зараз відповісти про причини і можливості.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мені здається, що це має сенс.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Виглядає так, що це би було можливо, але зважаючи на те, що ви знаєте про певний транзитний зараз період по передачі зараз обов'язків попереднього заступника, я не готова зараз сказати, чому цим рішенням не пішло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ми попереджали рік тому міністерство, навіть більше, що дуже багато процесів, які зав'язані на державній установі, і для того, щоб правильно трансформувати, варто мати карту процесів і розуміти їх строки виконання. Бо я боюся, що так може статися з тією частиною, якщо там щось залишиться в Мінфіні або Мінфін дасть негативний висновок, або знову піде по колу задача, то це може там привести до більш неприємних наслідків. Зараз від цього страждають, я так розумію, видавці, які не можуть подати свої заявки нам на комерційні накладки і так далі. І не знаю, як Міністерство економіки було б дуже обурене, що ми обмежуємо таким чином приватний бізнес і конкуренцію, але вже як є. Давайте подумаємо, що з цим можна зробити. Якщо є можливість зробити це наказом, давайте зробимо наказом. Мені взагалі, я, пані Надія, ще раз скажу і повторю слова Сергія Валерійовича, що нам дуже шкода, що вас відправили сьогодні до нас на комітет, тому що ви нещодавно зайшли на посаду заступника міністра відповідального за середню освіту, а ваш попередник якраз з нами оцей рік і працював, мав би насправді це зробити. Тому було б логічно, якби він відповідав на ваше запитання. Але дякуємо, що ви взяли на себе таку невдячну функцію сьогодні. Сподіваємося, що далі буде інакше.

Тепер я хотів би перейти до питання інтерактивних додатків і апробацій. Ми на цьому дуже багато наголошували. І згідно одного з законів, прийнятих нами по результатам, здається, комітетських слухань, які ми колись проводили по підручниках, інтерактивний додаток став невід'ємною частиною самого підручника. Я дуже добре знаю, чому видавці віддали зараз безкоштовно свої інтерактивні додатки. Після нашої спільної наради з Михайлом Федоровим ми їх попросили це зробити для того, щоб не підводити міністерство під кримінальні

справи. Хоча на виконання закону це те, про що ми попереджали наперед. Інтерактивний додаток з 1 січня 2024 року є невід'ємною частиною підручника. У зв'язку з цим виникають питання: як можна було допустити до експертизи підручники без інтерактивного додатку, як можна було оголошувати тендер на підручники без інтерактивного додатку? Це те ж саме, що купити, мені здається, машину без коліс, наприклад, або без запаски в багажнику. Типу норм, купили і купили, запаски немає, ну, немає. Претензію, напевно, ми би кожен з нас при купівлі виставляли би, або телевізор без пульта, наприклад. І просто виставляли претензію, а чому немає частини, того, за що ми заплатили гроші. І по даному питанню у мене є питання велике, як взагалі ця система, яку ми минулого року наголошували, я не знаю, на кожному засіданні комітету, здається, да, в нас їх було чотири тільки по підручниках минулого року. Ми кожного разу наголошували, колеги, це є невід'ємною частиною, не робіть цю помилку, бо прийде Рахункова палата і запитає, як ви могли, покажіть всі документи, хто їх підписував, як так сталося, що ви всі процедури проходили без невід'ємної частини. Мені здається, це трагічно, чесно кажучи. Мені здається, що це колись стане вочевидь, коли до цього дійде час, там питанням зовсім інших органів.

Але я би хотів би попросити вас, щоб ми в комітеті для початку отримали всі документи. Щоб ми зрозуміли, за чиїми наказами, хто підписував ці накази, хто не вніс зміни в ці накази, якщо туди треба було внести зміни, чому ми загубили в процесі видавництва підручників директивні додатки? Я розумію, що проблема вже не в кінці, нам не потрібно зараз там, наприклад, акти приймання/передачі і чому вони там без інтерактивного додатку, почалася проблема значно раніше. Не були внесені зміни, які стосувалися порядку конкурсного відбору, на яких ми, до речі, наголошували багато разів, не було там зміни в порядку експертизи, ще якісь вимоги набули зміни. Давайте їх дістанемо, давайте на них подивимося, бо насправді це велика проблема. Якщо цього року, я не хочу говорити публічно, як ми домовилися з тими видавцями, але ми домовились, що вони дадуть безкоштовно. Це зараз. Наступного року такого вже не буде. І нам потрібно терміново виправити цю ситуацію, внести всі необхідні зміни в усі документи, щоб потім хтось не пішов зі своєї посади з кримінальними справами. І щодо апробації. Апробація буде, наскільки я розумію, з документів,

йти до 1 січня, правильно, 25-го року. Під апробацію потрапляє частина підручників. Правильно, не весь підручник, частина підручників. Як ви вважаєте це достатня і логічна схема для того, щоб провести якісну апробацію підручників? Хто готовий на це відповісти?

СОФІЙ Н.З. Давайте я почну. Я хочу сказати, що апробація в цьому році – це, можна сказати, вперше і вона першим таким свого роду винятком є. Чому винятком? Тому що ми розуміємо, що вже в березні почнеться конкурс і відповідно, що ми вимушені були цей процес апробації, а в цьому році апробацію проходять підручники для восьмого класу, так, тобто завершити, скажімо так, перший семестр. Тому в таких-от заданих умовах було продумане рішення, прийняте рішення, що апробація буде складатися з двох етапів. Перший етап, який завершується 1 січня, який передбачає апробацію підручника в реальних умовах, тобто в класі. Другий етап, який буде тривати з 1 грудня по 1 січня – це буде аналіз підручника самим вчителем. Тобто фактично вчитель аналізує підручник, саме його зміст, на другий семестр. Це як виняток. Це не як правило, але як виняток.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія, я підкажу вам ще одну вихідну умову. В наступному році буде така сама ситуація. Чи не вбачаєте ви логічним зробити деякі процедури на рік раніше, тоді буде цілий навчальний рік для апробації тексту, який буде готовий, до підручників, наприклад, для дев'ятого класу, от прямо зараз. Я впевнений, що авторські колективи вже напрацьовують. Ми ж розуміємо, що це є певна тяглість, це одні і ті самі авторські колективи дуже часто по багатьох підручниках, з'являються нові і це прекрасно, але менше з тим, може, вже зараз зробити і так зробити, щоб от зараз можна було би рік попрацювати з тими матеріалами, які напрацьовані, повний рік, дати можливість, дати зворотній зв'язок вчителям, виправити все.

Буде більше часу на все: на експертизу, на вчитку, на все, що завгодно. І зараз, мені здається, це буде якраз, якщо зробити це цього року, то це буде вам чудовою допомогою на наступний рік, бо наступного року, або через рік, ми почнемо друкувати підручники для 10 класу, а от там ніхто ще толком не розуміє, який має бути підручник з інтегрованих курсів. Якщо ми його знову... я говорив

про це на колегії міністерства, до речі, якщо ми знову будемо давати стільки часу, скільки ми даємо зараз на ці підручники, тоді мені здається, що у нас із старшою профільною школою можуть бути дуже серйозні, м'яко кажучи, виклики. І це буде насправді трагічно. Ми про це говорили рік тому, ми про це наголошуємо ще раз. Вам не здається, що це логічно поекспериментувати зараз, коли це нічого не коштує по великому рахунку або мінімально коштує, я вам обіцяю знайти гроші на цю історію, якщо вони будуть потрібні.

СОФІЙ Н.З. Пане Сергію, ви абсолютно праві. І повірте, що ми думаємо і плануємо, і обговорюємо ці процеси вже починаючи з вересня і сьогодні зранку у нас була чергова зустріч, коли ми обговорювали концепцію, скажемо так, нову концепцію і в процесі експертизи, і апробації як цілісного процесу, і багато іншого. Ми над цим думаємо, ми плануємо. Я думаю, що ми до кінця року, може, раніше у нас уже буде бачення, як це можна зробити. І якщо, так, якщо додаткові... звичайно, додаткові ресурси і в тому числі людські ресурси, вони є критично важливими. Але ми це робимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви не ображайтесь, але рік тому чув це саме. Чесно, всі погоджувались, казали класно, отака ідея, починаємо працювати, рік пройшов. Знаєте, у нас і заступник уже новий, переживаю за пані Надію, але ж так не може бути, у нас є тяглість, це ж система державного управління. Незважаючи на те, хто змінюється, інституції повинні працювати, в цьому і сенс. Цього року нобелівські лауреати стали нобелівськими лауреатами за що? За роботу про розбудову інституцій і про їх сталість, і ефективність. Ми ж з вами освітяни і науковці, багато читаємо, тому з цими роботами знайомі, давайте імплементувати.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. І тут єдину лише ремарку зазначу, що ті процеси, про які ви говорите, і перегляд підходу до апробації, і посилення спроможності, от якраз вони будуть синхронізовані з, в принципі, формуванням структури Українського інституту розвитку освіти відповідно до тих ключових функцій, які мають виконуватись. Пані Наталія їх вже перераховувала. І саме від цього ми будемо відштовхуватись, і після затвердження цієї структури це буде спільне формування сталої команди, яка би не залежала від змін на управлінських посадах, що в МОН, що в інших інститутах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скажіть, будь ласка, а я тоді інакше спробую поставити запитання. Чи є у вас план Б, якщо не вдасться підтвердити ресурсами спроможність Українського інституту розвитку освіти? З якими ризиками ми можемо стикнутися, і чи є план Б?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Не вдасться підтвердити ресурсами... Ми зараз про які ресурси?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Про людські, наприклад, про фінансові. Ну, я знаю, що таке державний бюджет, ви теж знаєте, може бути секвестр в будь-яку секунду в залежності від ситуації на фронті. Що ми тоді будемо робити?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Так, наш план Б на найближчі 3 роки пов'язаний з тими комітментами, які ми маємо зі Світовим банком, і там окремою категорією є посилення спроможності Українського інституту розвитку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, добре.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Ці 3 роки – це transition, перехідний період, який ми маємо використати як, власне, і по посиленню спроможності МОН для розбудови сталих внутрішніх команд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дай боже.

КОЛЕБОШИН С.В. А можна уточнити, а хто станом на зараз, яка структура буде робити закупівлю в наступному році?

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Станом на зараз саме структура, тобто це вже буде не ІМЗО в нинішньому форматі, ця структура ще не створена, але це та функція, яка залишається на стороні ІМЗО, нинішнього ІМЗО.

Пане Євгене, якщо ви хочете щось додати, то додайте.

БАЖЕНКОВ Є.В. Я можу коротенько додати, оскільки я як би долучений що робочої групи, що структура, яка буде реорганізована шляхом перетворення, вона буде там відповідними наділена функціями, тобто логістика, закупівля, резервний фонд. А питання... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ці функції перейдуть від вас як правонаступнику, чи вони будуть заново затверджуватись?

БАЖЕНКОВ Є.В. Ні, правонаступника. До правонаступника переходять права... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ви є центральною закупівельною організацією?

БАЖЕНКОВ Є.В. Ну, над цим паралельно працюємо. Скажемо, фундамент вже закладений, треба ж подавати відповідні заявки і документи вже на новостворену... утворену організацію.

_____ . Той документ, який зайшов на ЦОВВки щодо погодження і створення такої структури, яка його доля зараз? Бо це було, здається, початок вересня?

БАЖЕНКОВ Є.В. Це, власне кажучи, це і останній документ, який був міністром, робочою групою затверджений, це стратегія реорганізації. Документ... були надіслані додаткові уточнюючі питання від Міністерства фінансів та Міністерства економіки, там додаткові розрахунки, поданий порівняльний аналіз функціоналу між, це не тільки йде мова про УІРО й ІМЗО, це мова йде також про МАН, мова йде про Інститут освітньої аналітики. Оскільки частина функцій наукових, які неможливо їх скоротити, вони будуть передаватися в Інститут освітньої аналітики, це експериментальна й інноваційна діяльність, конкурсні заходи всі, це до МАНу переходять. Частина людей планується, що будуть скорочені, які виконують функції, які не передбачені якимись там указами Президента, законами і так далі. І за рахунок скорочення зарплата людей, які будуть в новій установі і залишаться, вона буде прирівняна до рівня оплати праці УІРО, МАН і інших, тобто вирівняна. От як би концепція така. Коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Євгене, скажіть, будь ласка... .

БАЖЕНКОВ Є.В. Перепрошую. Ще ніхто нічого не говорить про установу, яка буде проводити конкурс. Конкурс це теж в УІРО. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скажіть, будь ласка, які функції будуть передані від вас Інституту освітньої аналітики?

БАЖЕНКОВ Є.В. Експериментальна й інноваційна діяльність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це що?

БАЖЕНКОВ Є.В. Це є відповідна діяльність, будь-хто може, якийсь суб'єкт ініціювати проведення, наприклад... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я знаю, я просто хочу дізнатися, що це конкретно.

БАЖЕНКОВ Є.В. Да. Тобто є відповідна процедура, комісія затверджується МОН. Таких зараз проєктів інноваційних і експериментальних 66 плюс-мінус...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ці інноваційні й експериментальні проєкти, можна про них хоч якийсь приклад, щоб ми зрозуміли, про що йде мова.

БАЖЕНКОВ Є.В. Це проєкти, які пов'язані з якимись інноваціями, які реалізуються в закладах середньої освіти. Заклад середньої освіти бере добровільно в них участь, департамент підтверджує, відповідна наукова комісія це розглядає, там призначається науковий керівник, зазвичай ці проєкти реалізуються там від трьох до п'яти років. Є етапність, є звітування по цим проєктам. І, наприклад, там той же Росток і НУШ іде по такому ж проєкту і так далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Окей. Зрозуміло.

Це точно функціонал Інституту освітньої аналітики? Я пам'ятаю... .

БАЖЕНКОВ Є.В. В них є в статуті така функція, вона просто спляча.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ні, я пам'ятаю. Просто її хотіли прибрати на одній з презентацій Міністерства освіти десь рік тому, якраз Інституту освітньої аналітики, щоб Інститут освітньої аналітики, власне, і сконцентрувався на освітній аналітиці. Я думаю, що треба, напевно, зробити окреме контрольне питання, бо, чесно кажучи, я не пам'ятаю, щоб комітет отримував аналітику від Інституту освітньої аналітики. Отримував? Іноді на наш запит. Можливо, вони чимось займаються, про що ми не знаємо. Спробуємо зробити це окремим контрольним питанням і дізнатися. Дякую, колеги.

В мене є ще одне питання. Я, в принципі, можу до безкінечності продовжувати, але я сподіваюся, що я так великими, крупними мазками задам ще одне питання. Мене цікавлять, і Євген Володимирович дуже добре це знає, бо завдяки його допомозі ми, власне, це і робили. Підручники для дітей, які знаходяться за кордоном, які знаходяться в тих школах, які фінансують держави-

хости, є школи, які умовно можна порівняти з нашими школами для національних меншин, є освітні осередки, які багато дітей мають в своїх освітніх осередках, є так звані суботні школи або недільні школи, їх достатньо багато, їх сотні. Дітей, за останніми даними, за даними Міністерства освіти, приблизно 340 тисяч – це тих, які підтримують зв'язок, це важливе уточнення, які підтримують все ще зв'язок з системою освіти нашою шкільною, і, за різними оцінками, приблизно стільки ж, які вже не підтримують. Або навіть і не починали підтримувати, бо діти були, в перший клас тільки пішли. Мене цікавить, що ми будемо робити з підручниками для них. Бо поки що те, що відбувається, робиться в дуже приватному порядку, ніхто тут не скаржиться ні на що, ми всі розуміємо цю систему. Добре, що ІМЗО йде назустріч, допомагає з резервами, ми своїми машинами возимо, коли їдемо, для цих дітей тисячі підручників. Слава богу, є механізм оформлення документів. Як ми плануємо наступний рік? Я поясню, чому я власне на цьому так голосно акцентую увагу. Тому що ніхто не відмовився і воно буде створене - міністерство, яке буде займатися людьми, нашими громадянами, які вимушено покинули країну, зокрема і дітьми. Я є членом координаційного штабу у Верещук, яка вже заступниця керівника Офісу Президента. І член робочої групи по дітях, які знаходяться за кордоном. Я бачу запит, я бачу дуже багато запитів. Це неймовірна кількість запитів. Це вже не те, що можуть народні депутати перевезти своїми автомобілями, повірте. Це вже зовсім інші запити.

Що ми з ними робимо? Який механізм у нас буде, що нам потрібно зробити для того, щоб ці запити забезпечити? Так, я знаю, що у нас є резерв. Знаю навіть скільки є в цьому резерві. Нам цього вистачить? Що нам з ним робити? Що нам зробити з цими осередками? Як ми будемо обмінюватися з ними документами? Ну, колеги, цікавить механізм. Бо зараз це стане масовим. Точно.

БАЖЕНКОВ Є.В. Вже стало. Я короткий коментар. В минулому році, це дійсно питання коли комітет підняв, ми там багато розклали цей резервний фонд на запчасті. І після цього перше, що зробили, зробили повну інвентаризацію і зробили відкритий список, щоб кожен міг побачити, який перелік, а не там, скажемо так, здогадуватись. Це значно збільшило обізнаність діаспори і тих українців, які за кордоном потребують підручників.

Друге. Міністерство освіти от буквально місяць назад надіслало в усі дипломатичні установи такий лист, інструкцію покрокову, як треба звернутися, де шукати, і після цього, мабуть, ще в декілька раз збільшились заявки на підручники. Наприклад, якщо в минулому році за такий час це було 5,6 тисяч, то за цей час це вже понад 30 тисяч підручників. Але питання було також на комітеті, а як же доставляти ці підручники, оскільки, коли їх там декілька тисяч – це одна історія, коли їх десятки, сотні тисяч – це вже трошки інша. Мінфін нам не погодив зміну, щоб ми могли фінансувати цю послугу централізовано доставку, і разом з тим ця ситуація вирішується наразі через дипломатичні установи, через дипломатичну пошту. Тобто консульства якимись службовими автомобілями, у кожному випадку ситуативно, або депутати, власне.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Але це працює на невеликих обсягах, які можна принаймні завантажити в машину. Я пам'ятаю, що таке тисяча підручників фізично, це чимало насправді. І коли ми будемо говорити про 30-50 і 100 тисяч, тут, я думаю, що буде трішки історія. Давайте подумаємо, колеги, запропонуйте, будь ласка, механізм, що потрібно змінити, якщо все вийде з голосуванням по бюджету, я думаю, що це можна буде вирішити питання насправді. Але запити, ми ж всі розуміємо, вони будуть збільшуватися, да, нам потрібно зробити цей механізм для того, щоб ми кожну дитину залишали максимально в нашій системі освіти. Це наш КРІ з вами, так вже сталось. Дякую, колеги. Я, напевно, припиню, тому що це може тривати насправді дуже довго. Шановні колеги, народні депутати, чи є в когось запитання до Міністерства освіти по цьому питанню?

ППА Н.Р. У мене є ще два коротких запитання по підручниках, ті, що анонсувала. Перше. Минулого року були моменти, коли донори були готові друкувати підручники, але автори не надавали... видавництва не надавали своїх прав, зокрема це сталось з підручниками видавництва "Генеза" ... ІМЗО, видавництво "Грамота", видавництво "Навчальна книга - Богдан", зокрема, щодо української мови 5 клас. І відповідно була, ну, ці підручники потім продавалися на ринку, але діти не могли їх безкоштовно ... через видавця. Чи були цього року такі випадки, коли донори готові були друкувати, але видавництва не готові були надати авторські права або дозвіл на друк?

БАЖЕНКОВ Є.В. Це, пані Наталія, це мова йшла про підручники, де видавництва мали передати безкоштовно Раді Європи права, і Рада Європи тоді сама окремо їх друкувала, ці підручники. І дійсно деякі видавництва відмовили нам у цьому, оскільки у них були відповідні фінансові зобов'язання з авторами, там податкові і так далі. Тобто не було там по ліцензійним угодам дозволу на це. Але окремі видавництва знайшли можливість і надали. Механізму примусити це не має, тобто ми могли, наприклад, купити ці права і самі передати, це питання Міністерство освіти теж тоді вивчало, там ціна питання була там близько 40 мільйонів. На жаль, воно не закінчилося успіхом. Але ті донори, які друкують в Україні на українських комбінатах і напряму укладають угоди з видавцями, там стовідсотково всі укладені угоди і надруковані або друкуються.

ППА Н.Р. Тобто цього року ...*(Не чути)* було. І останнє в мене ще питання щодо підручників, надрукованих мовами нацменшин, бо я не знайшла в матеріалах точної інформації, були надруковані підручники.

БАЖЕНКОВ Є.В. В цьому році? Вони надруковані, але не всі. Ну, наприклад, перекладні підручники для 7 класу, 37 назв має бути надруковано, 22 вже надруковано.

ППА Н.Р. Мене цікавить, чи ми ще друкуємо підручники мовою агресора?

БАЖЕНКОВ Є.В. Ні, ні, ні.

ППА Н.Р. Добре. Бо якраз... .

БАЖЕНКОВ Є.В. З 2020 року вони не друкуються.

ППА Н.Р. Зрозуміло. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи є ще в когось запитання? Немає.

А я попрошу зараз народних депутатів, тільки народних депутатів, включити камери, щоб ми зрозуміли скільки у нас народних депутатів. Бо є в мене таке передчуття, що ми, можливо, зробимо паузу в засіданні комітету до завтрашнього дня. Так, раз, два, три, чотири, п'ять, шість. Це наш колега Мазурашу. Ми би радо його прийняли в комітет освіти, але, я думаю, він не піде. Дуже любить. Вітаємо.

Так, колеги, нас шестеро, тому не бачу сенсу зараз виносити питання на голосування.

Шановні колеги, тоді оголошуємо перерву в засіданні комітету. Про час і місце проведення продовження буде вас всіх поінформовано додатково. Щиро вам дякую за ваш час. До наступних зустрічей.

Оголошується перерва в засіданні.